

چکیده

مقدمه: سالمندان به عنوان جزیی از گروههای آسیب پذیر در زمان وقوع حوادث و بلایا، در مقایسه با سایر گروههای جامعه، مستعد بروز مشکلات بیشتری بوده و نیازمند توجه ویژه می باشند. حل مشکلات این گروه در زمان وقوع حوادث و بلایا از وظایف دولت ها می باشد. با توجه به این که در ایران دستورالعملی مبنی بر ارائه خدمت به شکل خاص به این جمعیت وجود ندارد، لذا پژوهش حاضر با هدف تدوین شاخص های ارائه مراقبت از سالمندان در زلزله طراحی گردید.

روش پژوهش: این پژوهش به صورت کیفی و در سه مرحله انجام شد. در مرحله اول تحلیل اسناد بصورت کیفی انجام شد، در این مرحله ۲۳ سند بصورت تحلیل کیفی اسناد مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفت. در مرحله دوم با استفاده از رویکرد تحلیل محتوی قراردادی و با استفاده از مصاحبه های نیمه ساختاریافته، تجارب سالمندان (۱۲ نفر) که زلزله را تجربه کرده بودند و مدیرانی که زلزله را تجربه کرده بودند و یا در زلزله ارائه خدمت کرده بودند (۱۵ نفر)، مورد بررسی قرار گرفت. در این مطالعه در مجموع ۲۷ نفر با روش نمونه گیری هدفمند از افراد کلیدی تا رسیدن به اشباع اطلاعات وارد مطالعه شدند. جهت سهولت آنالیز داده ها از نرم افزار Maxqda10 و Onenote استفاده شد. در مرحله سوم مطالعه، شاخص های اولیه استخراج شده در مرحله دوم اعتبارسنجی شدند.

یافته ها: در نتایج مرحله پایانی مطالعه حاضر ۶ شاخص کلی همراه با ۱۹ زیرشاخص به دست آمد. نتایج مرحله اول مطالعه (تحلیل کیفی اسناد) نشان داد شاخص و راهنمایی برای ارائه خدمت به سالمندان در زلزله موجود نمی باشد. در دستورالعملها و آیین نامه های مذکور تنها اشاره گذرا و کلی به سالمندان شده بود. در مرحله کیفی مطالعه نیز جهت اطمینان از وجود و یا عدم چنین دستورالعملی در مصاحبه های انجام شده این مساله از مدیران پرسیده شد و مشخص شد چنین شاخصی موجود نمی باشد. از نتایج مرحله دوم مطالعه شش شاخص اولیه استخراج شد این شاخص ها عبارتند از، "شاخص اولیه فیزیولوژیک"، "شاخص اولیه توجه به معیشت سالمندان"، "شاخص اولیه توجه به مسائل روحی روانی"، "شاخص اولیه توجه به مسائل مذهبی و معنوی"، "شاخص اولیه چالش های درمانی سالمندان" و "شاخص اولیه ایمنی و امنیت سالمندان". در مرحله سوم مطالعه با اجماع نظر متخصصان تمامی شاخص های اولیه استخراج شده شش گانه فوق مورد تایید قرار گرفتند.

نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد یک سری شاخص های خاصی بایستی در زمان ارائه مراقبت به سالمندان مد نظر قرار گیرد. شاخص های شش گانه استحصال شده از مطالعه حاضر نشان داد توجه به شرایط جسمی سالمندان و در

نظر گرفتن شکنندگی جسمی ایشان اهمیت ویژه ای دارد. همچنین در نظر گرفتن شغل و پیشه سالمندان و توجه به اسکان و مسکن سالمندان اهمیت خاصی دارد. مسائل امنیتی، توجه به اعتیاد، ارتز و پروتزهای مورد نیاز و فراهم کردن داروهای ضروری برای سالمندان به واسطه ابتلا به بیماری های مزمن از جمله شاخص های مهم در زلزله می باشد. توجه به سرپناه تخریب شده برای سالمند و توجه به توانایی های سالمندان، استفاده از تجربه ایشان و حفظ شان و کرامت سالمندان در حین کمک به ایشان بایستی مد نظر قرار گیرد. برگزاری مراسم های مذهبی متناسب با فرهنگ، استفاده از قدرت نفوذ سالمندان برای دور هم نگه داشتن افراد خانواده از جمله شاخص های این مطالعه است. پیشگیری از خودکشی در سالمندان با اقداماتی مثل حمایت روحی و روانی، شناسایی عوامل مستعدکننده خودکشی، مشاوره های روانشناسی، در نظر گرفتن سرگرمی و تفریح برای این گروه عملی است.

واژه های کلیدی: سالمندان، زلزله، بلایا، شاخص های مراقبت